

Anteckningar från samordningsforum för myndighetsnätverket för barns och ungas rättigheter

Plats: Barnombudsmannen, Norr Mälarstrand 6

Tid och plats: måndag den 24 november 2014 kl. 12-15

Närvarande: Åsa Regnér (barn-, äldre- och jämställdhetsminister), Anne Holm Gulati (Myndigheten för delaktighet), Stefan Anering (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap), Ann-Mari Orler (Rikspolisstyrelsen), Staffan Forssell och Lotta Brilioth Björnstad (Kulturrådet), Katarina Tullstedt (Datainspektionen), Per-Arne Ström (Finansinspektionen), Ulla Nordström (Livsmedelsverket), Ewa Thorslund (Statens medieråd), Christina Enqvist (Boverket), Eva Theisz (MUCF), Thomas Nyström (Skolinspektionen/Barn- och elevombudet), Helén Ängmo (Skolverket), Andreas Gäfvert (Arbetsförmedlingen), Eva Liedström Adler (Kronofogden), Elisabeth Wall Bennet (Folkhälsomyndigheten), Gunnar Larsson och Malin Lindquist Skogar (Konsumentverket), Fredrik Malmberg (Barnombudsmannen), Anna-Karin Hildingsson Boqvist (Barnombudsmannen), Ellionor Triay Strömvall (Barnombudsmannen), Marielle Nakunzi, (Socialdepartementet), Mihail Stoican (Socialdepartementet)

Minnesanteckningar: Ellionor Triay Strömvall (Barnombudsmannen)

Barnminister Åsa Regnér berättade om regeringens inriktning på barnrättspolitiken

Barnministern inledde med att berätta om regeringens besök hos FN i New York för att fira att Barnkonventionen fyller 25 år. Hon berättade bland annat om ett side-event som de anordnade tillsammans med Unicef. Syftet var att diskutera barnaga, varför det inte är fler länder som infört lagar mot barnaga. Det finns stort intresse i FN för Sverige och de frågor vi driver. Post-2015 går snart ut och därför måste nya mål sättas för den globala utvecklingsagendan och det arbetet ska Sverige delvis driva. Åsa ska ansvara för kvinnokommissionen.

Hon berättade att regeringen avser inkorporera Barnkonventionen i svensk lagstiftning. Den utredning som tillsatts av den tidigare regeringen har styrts om, istället för att handla om "om" blir det nu "hur" man ska göra för att barnkonventionen ska bli lag. Utredningen pågår och regeringen vill att det ska göras fort, men det krävs en avvägning mellan kvalitet och hastighet. Tidsplanen är inte satt, men bedömningen är att ett förslag kan komma det tredje kvartalet 2015. Det är tryck i frågan så det ska inte dröja onödigt länge. Hon vill gärna ta del av myndigheternas förslag runt detta, inte bara under dagens möte utan även senare. Det är också ett ypperligt tillfälle att informera allmänheten, beslutsfattare som fattar beslut om barn och även till barn själva. Det är bra att se över om man har informationen tillgänglig för barn på sin hemsida till exempel.

Vidare framförde hon att regeringen oroas över de negativa rapporter och forskning om socialtjänsten. Diskussionen är stor och handlar om många olika nivåer, det har främst handlat om de fall där barn kommit till skada eller dött. Fokus har varit på socialsekreterares situation. Det är ytterligare ett arbete där högutbildade kvinnor får dålig lön och dåliga villkor. I budgeten läggs många förslag så att utsatta människor ska få större möjlighet till försörjning, A-kassa, underhållsstöd etc. Det finns sedan tidigare en nationell samordnare för socialtjänsten i förhållande till barn och unga. Hennes uppdrag är att ha kontakt med kommuner och SKL, stödja och lyssna till deras behov. Åsa vill förstärka den rollen, att den ändras så att hon även ska få återrapportering om vad

kommunerna behöver. En utredning eller kommission behövs för hela den här frågan. Möte är inbokat med de fackliga organisationerna och forskare.

Regeringen fokuserar också på frågorna om EU-migranterna och ensamkommande flyktingbarn.

Runda där respektive myndighet rapporterar om en aktivitet/verksamhet som har koppling till barns och ungas rättigheter

Kronofogden: Barn som är skuldsatta. Många barn kan bli föremål för skuldsättning, även barn under 15 år, och det sker på sätt som nog ingen tänkt på. Exempel på områden som Kronofogden arbetat med och där de fått till ändrade regler är registrering av barn på bilar, då de blir ansvariga för fordonsskatter och liknande; barn som har husdjur och vill stå som registrerad ägare och därmed är ansvariga för vissa kostnader, samt sjukvård som är gratis, men där en fordran kommer om barnet inte dyker upp. Det kvarstår arbete vad gäller skuldsättning för bland annat skolfoton och avgifter till idrottsklubbar. Kronofogden har jobbat aktivt med detta, i början fanns det 6000 skuldsatta barn hos dem, nu 1000 stycken kvar. Det handlar om att göra alla medvetna och arbetet försätter eftersom kunskapen ännu inte är tillräckligt för att skydda barnen.

Konsumentverket: Arbete bland annat med underhållsperspektiv, leksaker och kemikalier. Extra utsatta är de barn med funktionsnedsättning, det är svårare för dem att vara aktiva konsumenter. Därför har de tagit fram ett speciellt material som är riktade direkt till dem. De utreder också just nu företag som riktar marknadsföring av spel direkt till barn.

Barn- och elevombudet: All deras verksamhet utgår från barns och ungas rättigheter. Nu arbetar de utifrån kritiken i Riksrevisionens rapport i vilken det står att Barn- och elevombudet bör bli mer kända hos elever och vårdnadshavare. Därför har de börjat med bloggar, chattar, träffa barngrupper och utökat telefontiden. De försöker även träffa barnen oftare i utredningarna. Anmälningarna har ökat med 36 % sedan förra året, vilket de ser som ett tecken på att de har blivit mer kända.

Boverket: I nätverket, "Ungas boende och ekonomi" är det retroaktiv betalningsskyldighet som är på agendan. Barn och ungdomar som berörs av vräkning, när de får återkrav på grund av inkomstökning. Boverket undersöker vad som händer när de blir vräkta, hur familjerna kommer in på bostadsmarknaden igen, hur de får bostadskontrakt m.m.

Skolverket: Skolverket arbetar med frågor från förskola till vuxenutbildning, så därför är det mycket barnfrågor. Bland annat tittar de på likvärdighetsproblematiken. Ett särskilt fokus är om det ska finnas ett tak för antal barn i förskolan. De håller på att ta fram ett stödmaterial på huvudmannanivå, bland annat vilken personaltäthet som är lämplig och i det materialet ska också tas upp barnkonsekvensanalyser.

Polisen: De håller just nu på med den största omorganisationen på 50 år, för att få en ökad enhetlighet. Två saker som de vill lyfta upp. De håller på att ta fram ett nationellt metodstöd för när barn är utsatta för brott, när polisen fattar beslut. För att barn ska få relevant och anpassad information. Det andra är sociala insatsgrupper, ett regeringsuppdrag i mars 2011 att initiera en pilotverksamhet, för att samla kompetens och vara uthållig för barn i riskzoner.

Kulturrådet: De har 30 % av statens kulturbudget, de delar ut 600 miljoner till barn och unga. Krav ställs utifrån riksdagens mål. Läsförmedlandet har fått ett utvecklat uppdrag som gäller läsning utanför skolan. Där finns ett samarbete mellan BVC och bibliotek för att ge

föräldrastöd gällande läsutveckling. Det handlar om insatser innan skolan börjar. Det är utifrån ett danskt projekt, där det bland annat ingår hembesök av en bibliotekarie. Det sker tre hembesök med bokpaket, och inbjudan till bibliotek. Goda resultat i Danmark.

Statens medieråd: De jobbar med att stärka och skydda barn i deras medievardag, så att barn har ett filter i huvudet när de använder sig av datorer och internet. De håller på att ta fram verktyg som man kan använda i arbetet med barn. Jobbar framför allt via skola och bibliotek. Även med BVC, på grund av att hälften av alla tvååringar är frekventa internetanvändare och BVC har framfört oro för barns hälsa. Fokus är också på barn med kognitiva funktionsnedsättningar, de kan inte alls hantera de sociala medierna på samma sätt.

Finansinspektionen: Vad gäller barn vill de nämna två saker som de arbetar med. Dels kunskapsfrågorna, där de har öronmärkta pengar för finansiell folkbildning. I det uppdraget har skolan en särskild betydelse. Projekten drivs med andra myndigheter och finanssektorn. Den andra delen är skuldsättningsfrågor, frågan kring snabb lån och överskuldsättningsfrågan.

Folkhälsomyndigheten: Myndigheten är ny sedan den 1 januari 2014. De har väldigt många barnfrågor, men inget övergripande arbete för att implementera Barnkonventionen. Två frågor som de jobbar med. Dels arbete runt de tre grupper som har låg vaccinationstäckning av MRP-vaccinet (somaliska, antroposofier och papperslösa grupper). Dels arbete med barn i riskmiljö. I det arbetet fördelar de mycket projekt pengar och vid återredovisning kräver de alltid föredragning hur de har sett till barnets bästa.

MSB: Myndigheten arbetar med barnsäkerhet och informationssäkerhet. Just nu arbetar de mycket med att stärka barnrättsperspektivet internt, ute på alla avdelningar diskuteras om hur de kan relatera till barnperspektivet. Det finns även en intern barnrättsgrupp och de kommer ha träffar med barn i detta arbete.

Myndigheten för delaktighet: Myndigheten är ny sedan maj 2014. Har gjort en studie angående barns möjligheter att komma till tals " Barn äger", barn mellan 9-15 år. Studien ger dystra resultat, speciellt för barn med psykiska funktionsnedsättningar. En fördjupningsstudie pågår. Utifrån resultaten kommer myndigheten överväga eventuella ytterligare steg.

Arbetsförmedlingen: Hos dem är just nu 90- dagarsgarantin i fokus, vilket innebär att arbetslösa ungdomar inom 90 dagar ska få erbjudande om jobb eller utbildning. Detta kräver högre samverkan mellan kommuner. De har tagit fram ett material tillsammans med Skolverket.

MUCF: De har unga i fokus, 13-25 år. De delar ut pengar till ungas egna organisationer. De jobbar med uppföljning av ungas levnadsvillkor och håller just nu på att bygga upp en databas gällande det. Många uppdrag med riktade insatser, om ungas utsatthet på internet. Material om unga i idrottsföreningar, "Gråzon Gränsfall Glasklart – Nytt stöd för att förebygga sexuella övergrepp i föreningslivet" och ungas våld mot kvinnor

Datainspektionen: Datainspektionens huvuduppdrag är att bevaka integriteten vid personuppgiftsbehandling vilket har sin grund i enskildas rätt till privatliv. Uppdraget rör alltså inte specifikt barn och även om inspektionen vill ge barns integritet särskild fokus så är möjligheten begränsad eftersom Datainspektionen är en liten myndighet. Efter tips från arbetsgruppen rörande Ekonomisk utsatthet har Datainspektionen haft tillsyn av inkassoföretags hantering av barns skulder. 8 av 10 inkassoföretag fick kritik av inspektionen. Datainspektionen har under året också genom tillsyn tittat på hur på

molntjänster används av skolor för bl.a. information till hemmen och lagring av barnens skolarbeten. En del molntjänstleverantörer använder dessa uppgifter för egna ändamål vilket inte är tillåtet.

Livsmedelsverket: Barn har rätt till vatten, mat och undervisning i näringslära. De jobbar med bra mat i skolan och det är numera inskrivet i lagstiftningen att skolmaten ska vara näringsriktig. Jobbar mycket med skolmåltiden, att det ska vara god mat och trevlig miljö. Även använda det i pedagogiken. Jobbat tillsammans med Skolverket. Kommer att göra en studie om vad barn äter, på mellan-, högstadiet och gymnasiet.

Mihail Stoican, Socialdepartementet: Sverige ska granskas av barnrättskommittén i januari 2015, en svensk delegation ska åka till Genève i januari. Barnrättskommitténs "concluding observations", som innehåller de områden som Sverige måste arbeta vidare med, kommer diskuteras i nätverket för att ta in förslag och idéer från deltagarna.

Runda där myndigheterna rapporterar kort om arbetet i de arbetsgrupper som deras myndighet är sammankallande för

Ekonomisk utsatthet: Kronofogden är sammankallande. Kronofogden, Finansinspektionen, Finansinspektionen, Boverket, MUCF, Barnombudsmannen, Konsumentverket och CSN ingår i gruppen. Arbetet har delvis handlat om ungas boendefråga och de anser att det behöver kompletteras med en "vräkningsgrupp", som jobbar med vräkningsförebyggande arbete, ha kontakt med branschorganisationer och myndigheter som budbärare i nästa led, till exempel vad gäller körkortsförfrågor, veterinärernas riksförbund och trafikskolornas riksförbund.

Barns och ungas rätt till kultur: Kulturrådet är sammankallande. Kulturrådet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Allmänna arvsfonden, Filminstitutet, Skolverket, Myndigheten för kulturanalys, Riksteatern, MUCF, Statens medieråd, Riksantikvarieämbetet och Riksantikvarieämbetet ingår i gruppen. De har använt gruppen för information- och erfarenhetsutbyte, för att ha koll på vad de andra gör. De anser att ytterligare en arbetsgrupp, en "Bokstartsgrupp" skulle behövas.

Reklam och marknadsföring: Gruppen är just nu vilande och skulle eventuellt kunna hamna under en annan grupp.

Informationssäkerhet: Roterande sammankallandeansvar, vilket inte har fungerat bra. Önskemål om att ha en ny/annan sammankallande. Konsumentverket, Skolverket, Statens medieråd, MUCF, MSB, Konsument Europa, Datainspektionen, Rikspolisstyrelsen, Barnombudsmannen och SKL ingår i gruppen. Ska komma överens i gruppen vem som ska vara sammankallande. Gruppen har inte haft några operativa möten. Statens medieråd har gjort en del.

Unga och arbetslöshet: Kronofogden är sammankallande, men har inte varit medveten om det. Kronofogden, SCB, SKL, Arbetsförmedlingen, MUCF, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan och Myndigheten för delaktighet ingår i gruppen. Arbetsförmedling och Kronofogden har genomfört en informationskampanj tillsammans. Kronofogden återkommer med besked om gruppen.

Skolan: Barnombudsmannen är sammankallande. Barnombudsmannen, Allmänna arvsfonden, Skolinspektionen, Skolverket, MUCF, Folkhälsomyndigheten, SPSM, Socialstyrelsen, DO och Statens institutionsstyrelse ingår i gruppen. Gruppen ses två

gångar per år och har ett möte inplanerat om en vecka, den 5 december. Jobbet sker i undergrupperna, konkret och bra arbete.

Övrigt:

Önskemål om att starta:

- arbetsgrupp för vräkningsförebyggande arbete (Kronofogden)
- arbetsgrupp, "Bokstartsgrupp" (Kulturrådet)
- arbetsgrupp om hållbar utveckling och lärande (Konsumentverket)
- arbetsgrupp om barns hälsa. Skulle kunna innehålla samordning av lokala och regionala hälsodata om barn, för frågor om övervikt och astma och allergi (Livsmedelsverket), barns radikaliserings, skada, hälsa och beroendefrågor (Statens medieråd).
- arbetsgrupp om barns utsatthet för brott (Polisen). Hör ihop med barns hälsa, så det skulle kunna vara en undergrupp om barns hälsa.
- arbetsgrupp om psykisk hälsa. Barnombudsmannen har tidigare tagit upp det men då har intresset varit svalt, men tycker fortfarande att behovet finns. Skulle också kunna tillhöra gruppen "Barns hälsa" (Barnombudsmannen).

Organisationsskissen för myndighetsnätverket för barns och ungas rättigheter ligger idag på Konsumentverkets hemsida, men de önskar att det flyttas till en annan plats eftersom det egentligen inte är ämnat för allmänheten.

Kort presentation av barnombudsman Fredrik Malmberg om aktuellt arbete hos Barnombudsmannen

Det viktigaste arbetet just nu är att följa barnrättskommitténs rekommendationer till Sverige, som kommer i början av nästa år. Även årsrapporten 2015 med kränkande behandling och diskriminering är i fokus. Nästa års rapport handlar om barn med funktionsnedsättningar, ska presenteras i mars 2016.

Information från MUCF om arbetet med en strategi för hur vi kan verka för att ett ungdomsperspektiv integreras i berörda myndigheters verksamheter

De har ett uppdrag att verka för att ungdomsperspektiv integreras i alla myndigheters arbete, med anledning av den nya ungdomspropositionen. Alla statliga insatser ska ha ett ungdomsperspektiv. MUCF står för en viss del av informationen och möjligheterna, men man måste även få med det i regleringsbrevet till myndigheterna, annars är det svårt att få med det i myndigheternas arbete. Tre prioriterade områden: ungas försörjning, inflytande och psykiska ohälsa. De ska identifiera ett antal relevanta myndigheter och ta fram en handlingsplan, sedan sprida den kunskapen och slutligen se till att den följs upp och analyseras. Signaler från regeringen att ge MUCF ett nytt uppdrag att skriva fram handlingsplanerna. De hoppas på fortsättning för att kunna utveckla det här arbetet, för att kunna ge vassare förslag. Parallellt arbete sker med barnperspektivet, där det finns ett aktuellt uppdrag.